

ע"פ 4513/23 - פלוני נ' מדינת ישראל

פלילי - שיקולי ענישה

פלילי - חוק העונשין - עבירות כלפי קטינים ונכים

פלילי - חוק העונשין - עבירות מין

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4513/23

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופטת ר' רונן

פלוני

נגד

המערער:

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו מיום 30.4.2023, בתפ"ח
19928-10-20, שניתן על-ידי השופטים ר' בן-
יוסף; א' הימן ו-ש' זמיר

י"ב באייר התשפ"ד (20.05.24)

תאריך הישיבה:

בשם המערער:

עו"ד שרית מלצר חתוקה

בשם המשיבה:

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על הכרעת הדין של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 25.10.2022, ועל גזר הדין מיום 30.4.2023, בתפח"ע 19928-10-20 (השופטים ר' בן-יוסף, א' הימן ו-ש' זמיר). המערער הורשע בריבוי עבירות של אינוס קטינה לפי סעיף 345(ב)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק); ריבוי עבירות של מעשה סדום בקטינה לפי סעיף 347(ב) בצירוף סעיף 345(ב)(1) לחוק; ריבוי עבירות של מעשה מגונה בקטינה לפי סעיף 348(ב) בצירוף סעיף 345(ב)(1) לחוק; בעבירה של גרם מעשה מגונה בקטינה לפי סעיף 350 בצירוף סעיף 345(ב)(1) לחוק ובעבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק.

בית המשפט המחוזי גזר על המערער 16 שנות מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, פיצוי לנפגעת העבירה בסך של 170,000 ₪, ועונשים נלווים.

2. על פי המפורט בכתב האישום, המערער ואביה של נפגעת העבירה, התגוררו בדירה מחולקת, כאשר בין חדרו של האב לחדרו של המערער הפריד קיר משותף. בין השנים 2011-2015, בעת שהיתה נפגעת העבירה קטינה בגילאי 8-12, ביצע בה המערער שורה ארוכה של עבירות מין. המערער לא הכחיש כי הוא מכיר את נפגעת העבירה, וכי במהלך ביקוריה אצל אביה, היא הגיעה גם לחדרו-שלו, המצוי כאמור בדירה משותפת; עוד הודה המערער, כי גם לאחר שחדל להתגורר בחדר הצמוד לחדרו של אבי נפגעת העבירה, הוא נפגש עמה מספר פעמים. לצד זאת, כפר המערער בעבירות המיוחסות לו.

3. בית המשפט המחוזי בחן את מכלול הראיות והגיע לכלל מסקנה כי המערער ביצע את העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, למעט סעיף אישום אחד, לגביו נקבע "כי לא הוכחו מעשים מגונים שביצע הנאשם במתלוננת בדרך של הפשטתה ונגיעה של ידיו באיבר מינה". בהרשעתו, הסתמך בית המשפט המחוזי, כנדבך מרכזי, על עדותה המפורטת של נפגעת העבירה, במסגרתה תיארה "באופן מפורט ביותר ואמין את הפגיעה המינית הקשה והמתמשכת שחוותה". כמו כן, הסתמך בית המשפט המחוזי על גרסתה של נפגעת העבירה במשטרה, וכן על עדויותיהם של הגורמים הבאים: אביה ואמה של נפגעת העבירה; אחותה; העובדת הסוציאלית מכפר הנוער שבו שהתה; בלשית הנוער במשטרת אילת; ומומחית בפסיכיאטריה של הילד. בנוסף, ביסס בית המשפט המחוזי את מסקנתו גם על דוח העימות בין נפגעת העבירה למערער. לצד ראיות אלה, ציין בית המשפט המחוזי את התרשמותו השלילית מגרסתו של המערער. נקבע כי "נתגלו בה פערים בעניינים מהותיים", כי "לא תאמה את גרסתו במשטרה", וכי "אין אמת בעדותו המכחישה את המעשים".

מכאן הערעור שלפנינו.

4. המערער שב ומכחיש את אשמתו; לדידו, "ניתוח גרסאותיה של [נפגעת העבירה], לרבות נסיבות האירועים המתוארים בהן, באמצעות שיקולי סבירות והגיון, מובילים למסקנה, שאין בתשתית הראייתית

כדי להוכיח את אשמתו של המערער מעבר לספק סביר". עוד טוען המערער, כי נפגעת העבירה מסרה גרסה מתפתחת, בעקבות שאלות מדריכות, הלוקות באי-אלו סתירות. המערער מוסיף וטוען כי גרסת נפגעת העבירה אינה עומדת במבחן ההיגיון, משום שחדרו היה צמוד לחדרו של אביה, כאשר רק קיר גבס הפריד ביניהם, באופן שאפשר שמיעת רעשים בין החדרים; וכי נפגעת העבירה לא העידה כי הוא נעל את דלת חדרו בהזדמנויות בהן היא טוענת כי תקף אותה, ומכאן שאביה יכול היה להיכנס לחדר בכל רגע נתון - וכי גם בהיבט זה עדותה אינה סבירה. המערער מוסיף וטוען כי עדותו - אמינה; כי הפערים שעליהם הצביע בית המשפט המחוזי "הם כתוצאה מחלופי הזמן, ובכך שבהיעדר דברים חריגים אין סיבה שהדברים יחרטו בזיכרונו", ואף נובעים מקשיי השפה, המונעים ממנו להסביר את עצמו כיאות. לבסוף, טוען המערער, כי גם אם יקבע כי אכן ביצע את העבירות המיוחסות לו, הרי שלצורך הרשעתו "יש לקבוע כמה מעשים בוצעו" ואת התדירות בה נעשו, עניין המעורר קושי ש"המתלוננת לא הצליחה לסלקו", שכן היא העידה ש-"היא לא זוכרת את כל האירועים".

5. באשר לגזר הדין, טוען המערער כי יש מקום להתערב בו, ולהורות על הקלה משמעותית בעונש שהוטל עליו. זאת, בשים לב לעונשים קלים יותר שהושטו במקרים דומים, וכן מחמת גילו המתקדם (בשנות ה-60 לחייו).

6. גם בדיון על-פה שקיימנו, ביום 20.5.2024, התמקד בא-כוח המערער בניסיון לקעקע את אמינות גרסתה של נפגעת העבירה, ולהצביע על סתירות מהותיות שנפלו בה, לטענתו. הגם שלא נטען במפורש כי גרסתה של נפגעת העבירה היא שקרית, סבור בא-כוח המערער כי "כל הקשיים שקראנו מעלים ספק סביר" (פרוטוקול הדיון מיום 20.5.2024 עמוד 3 שורה 8).

7. באת-כוח המשיבה, מנגד, הבהירה כי המערער הורשע בעבירות לאחר ניהול הוכחות, בפסק דין מפורט ומבוסס היטב, שניתן פה אחד: "הרשעת המערער התבססה על עדות הקטינה, בה נתן בית המשפט אמון מלא, ואשר לה נמצאו חיזוקים רבים - פנימיים וחיצוניים [...] מסקנתו של בית המשפט קמא מבוססת ומעוגנת היטב בחומר הראיות ואינה מצדיקה כל התערבות". בנוגע לסתירות בגרסת נפגעת העבירה, שהמערער טוען לקיומן, נטען כי הן אינן יורדות לשורש גרסתה של נפגעת העבירה, ואין בהן כדי לשנות מהמסקנה שאליה הגיע בית המשפט המחוזי. עוד נטען, כי גם גרסתו של המערער עצמו, מחזקת את גרסת נפגעת העבירה; זאת, משום שהיא מאשרת שנפגעת העבירה נהגה להגיע לביתו של המערער, וכי בחלק מהמקרים אף ישבה על ברכיו או בין רגליו. הודאה זו, כמו גם הגרסה שמסר המערער בחקירתו השנייה במשטרה, לפיה לא צילם את הקטינה "בכוונה בעירום", כך נטען, הן "אימוץ גרסת המתלוננת, על כל פרטיה, פרט להודיה בביצוע עבירות מין". בנוגע לטענת המערער נגד הרשעתו בריבוי עבירות, טוענת המשיבה כי הגם שהמתלוננת פירטה בעדותה על מספר אירועים ספציפיים, והתקשתה להצביע על המספר הכולל של האירועים, הרי שאין בכך כל קושי; זאת, הן מן הטעם שנפגעת העבירה הסבירה בעדותה, "באופן הגיוני וקוהרנטי", מדוע היא מתקשה לפרט לגבי מקרים נוספים מעבר לאלו שעליהם סיפרה, הן משום שבהתאם להלכה הנוהגת, אין בעובדה

שמתלוננת בעבירות מין לא העידה על אירועים ספציפיים נוספים כדי לפגום בעדותה, "כאשר מדובר במעשים שבוצעו בה תקופה ארוכה ובתדירות גבוהה", ובפרט כשמדובר בקטינה.

8. באת-כוח המשיבה סמכה את ידיה אף על גזר הדין. לדידה, "גזר הדין מנומק היטב ולא החסיר דבר". המערער, כך נטען, לא הביע חרטה ולא נטל אחריות על מעשיו, ועל כן עונשי המאסר בפועל והפיצוי שהוטלו עליו - הולמים את חומרת מעשיו, ואין להתערב בהם.

דיון והכרעה

ערעור על הכרעת הדין

9. טענות המערער נגד הכרעת הדין של בית המשפט המחוזי מושתתות, רובן ככולן, על ניסיון לשכנענו לזנוח את ממצאי המהימנות של בית המשפט המחוזי - הן ביחס לעדות נפגעת העבירה, שכאמור נמצאה מהימנה; הן ביחס לעדות המערער, שנקבע כי אינה מהימנה. תחת ממצאים אלו - מבקש המערער כי נאמץ מסקנות הפוכות. כפי שצינתי, ניסיונות המערער לאתר סדקים וסתירות בגרסתה של המתלוננת, לא החלו לפנינו, במסגרת ערעור זה; טענותיו אלו, נדונו בהרחבה יתרה ונדחו במפורש בפסק הדין של בית המשפט המחוזי, תוך שצוין כי "אין למצוא [בעדות נפגעת העבירה] פגמים המטילים ספק באשמתו של הנאשם. לא מצאתי יסוד לטענת הסניגור בדבר שינויים בגרסאותיה של המתלוננת קודם לייצוגה על ידי עורכת דין ולאחר מכן. כמו כן לא מצאתי בסיס לטענה כי תלונתה של המתלוננת מהווה עלילת שווא". כידוע, אין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בקביעות מסוג זה (ע"פ 8143/23 דנילוב נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (7.4.2024); ע"פ 6063/21 מדינת ישראל נ' יאסין, פסקה 31 (26.3.2024)), ולא מצאתי בטענות המערער טעם טוב, לסטות מכלל זה בעניין שלפנינו; משכך, איני מוצא מקום להתערב בקביעת בית המשפט המחוזי כי גרסת נפגעת העבירה, על החיזוקים שנלוו לה - מהימנה, בניגוד לגרסתו של המערער עצמו.

10. כמתואר בהכרעת הדין, נפגעת העבירה מסרה עדות "מפורטת, ברורה וקוהרנטית" על אודות המעשים; עדותה, כללה אף תיאור "מפורט ואותנטי" של תחושותיה ומחשבותיה בזמן אמת - באופן מעורר אמון. בדין ובצדק צוין בית המשפט המחוזי כי "תיאורים אלה מבטאים באופן מובהק, מפורט ואמיתי עד כדי כאב את המעשים הקשים שביצע בה [המערער]. האמת עולה באופן מובהק מתוך תיאורים אלה"; אכן, ניכרים דברי אמת. כמו כן, בצדק קבע בית המשפט המחוזי כי לפערים מסוימים בגרסת נפגעת העבירה, "אין משמעות ראייתית מכרעת", בשים לב לקיומו של "גרעין מוצדק של אמת"; יפים לעניין זה דברי הנשיא שמגר בע"פ 5612/92 מדינת ישראל נ' בארי, פ"ד מח(1) 302, 314 (1993): "ניסיון החיים מלמד שנדירים המקרים שבהם אין בתום עדות, בייחוד עדות ארוכה, קטע זה או אחר של אי-דיוק, שכחה או אף היתקנות מתיאור האירועים לאשורם, בדרך כלל שלא מדעת, ולעיתים אף מדעת - במיוחד מקום שהמדובר בעדות שנמסרה זמן רב לאחר האירוע עצמו". קביעה זו "מתחזקת עשרות מונים שעה שמדובר בקורבנות שהיו קטינים בעת ביצוע העבירות - כאשר חלף זמן

רב מעת ביצוען" (ע"פ 4776/10 פלוגי נ' מדינת ישראל, פסקה 96 (22.10.2012)). אכן, לפנינו עדות שניתנה בחלוק שנים, ביחס לתקופה שבה היתה נפגעת העבירה ילדה רכה בשנים. לא מן הנמנע - שמא אף הכרח - שפרט כזה או אחר לא נחרט בזיכרונה במדויק; על כל פנים, סתירות מהותיות בעדותה של נפגעת העבירה - אין.

11. בדומה, יש לדחות את טענת המערער לגבי אי-הוכחת תדירות המעשים, לצורך הרשעתו בריבוי עבירות. כאמור, בא-כוח המערער טען כי "בסוף, שאנו קובעים שזה נעשה הרבה פעמים אנו מרשיעים אותו בכל אחד ואחד מהמעשים שהוא עשה, ולטעמנו לא ניתן להרשיע ככה בריבוי עבירות שכל מה שנאמר זה כן היו עוד מקרים כאלה" (פרוטוקול הדיון מיום 20.5.2024 עמודים 3-4). ואולם בפרשה הקשה שלפנינו, בשים לב לדמיון בין המעשים עליהם העידה נפגעת העבירה, הרי שלא ניתן לצפות כי תיתן סימן בכל אירוע ואירוע; בפרט - כאשר מדובר במעשים הנפרשים על פני תקופה ארוכה, ובשים לב לגילה של נפגעת העבירה אותה שעה. אכן, "כאשר מדובר במעשים שבוצעו לאורך שנים ארוכות, הדברים הם בבחינת על אחת כמה וכמה. כמעט בלתי אנושי לצפות שמתלוננת במצב מעין זה תדע לשייך אירוע מסוים לתאריך מסוים או אפילו לתקופה מסוימת מחייה. ניתן להבין את רצונו של הסנגור להעמיד תחת זכוכית מגדלת את גרסתה באשר לשני התאריכים [...] ניתן להבין - אך לא להסכים. עבור המתלוננת, כל חייה המשותפים עם המערער הם מקשה אחת. עיון בעדותה מצביע על כך שלאורך כל הדרך הערכת הזמנים שלה, היא על דרך אומדן, תקופות מתערבבות ואין תאריכים מדויקים" (ע"פ 9806/05 פלוגי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (8.1.2007)).

12. העולה מן האמור: לא שוכנעתי כי יש בנמצא טעם טוב לשנות מקביעות המהימנות של בית המשפט המחוזי. אותות האמת - ניכרים בעדותה של נפגעת העבירה; אף אם נמצאו בה אי-אלו סתירות, הרי שמדובר, ככלל, בעניינים שבשוליים. צדק אפוא בית המשפט המחוזי בבחירתו לבור את הבר מן המוך, ולקבוע כי עדותה מהימנה. כמו כן, לא מצאתי פגם בהחלטת בית המשפט המחוזי לדחות את טענות המערער ביחס לתדירות המעשים; זאת, בהתחשב בדפוס החוזר של המעשים, שיש להניח כי היקשה על נפגעת העבירה לחרוט בזיכרונה כל מקרה ומקרה. הערעור על הכרעת הדין - ראוי אפוא להידחות.

ערעור על גזר הדין

13. אפנה כעת לערעור על גזר הדין. תחילה, ציין בית המשפט המחוזי כי אין חולק על כך שמסכת המעשים, שנפרשה על פני כ-4 שנים, מקיימת קשר ענייני בין חלקיה, וכי יש לראותה כמסכת עבריינית אחת. לאחר מכן, עמד בית המשפט המחוזי על הערכים המוגנים שעל הפרק, בציינו כי "עבירות המין שביצע הנאשם בקטינה פגעו ברף הגבוה ביותר של חומרה בערכים של כבוד האדם, שמירה על שלמות גופו ובריאות נפשו, חירותו, האוטונומיה על גופו, פרטיותו וכן בערך של הגנה על תחושת אמון וביטחון". בית המשפט המחוזי הדגיש כי הפגיעה מתעצמת מקום שעבירות המין מבוצעות בקטינים,

תוך פגיעה מתמשכת ושיטתית, ותוך ניצול תחושת קרבה שרוחש הקטין לפוגע.

14. אחר זאת, ציין בית המשפט המחוזי את מגמת הענישה המחמירה עם עברייני מין בכלל, ובפרט לגבי מי שהורשע בביצוע עבירות מין בקטינים, וסקר את הפסיקה בעניין. לבסוף, קבע את המתחם ההולם לעבירות המין שביצע הנאשם, על 14-18 שנות מאסר בפועל, לצד מאסרים על תנאי ופיצוי לנפגעת העבירה. באשר לקביעת העונש בתוך המתחם, שקל בית המשפט המחוזי לקולא את גילו המתקדם של המערער, אך ציין כי "לנתון זה יינתן משקל מוגבל היות ולא מדובר בגיל מופלג ובמי שעונש מאסר עלול לפגוע בבריאותו או בתוחלת חייו". עוד נשקל לקולא היעדרו של עבר פלילי, ואולם גם לשיקול זה ניתן משקל נמוך, בשים לב לתקופה הממושכת שבה בוצעו העבירות. בית המשפט המחוזי לא שקל לחובת המערער את העובדה שכפר באשמתו וניהל משפט מלא, ואולם זקף לחובתו את העובדה שגם בדברו האחרון, המשיך המערער לדבוק בחפותו, לא נטל אחריות על מעשיו ולא הביע חרטה. כאמור, על המערער נגזר עונש של 16 שנות מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו, פיצוי לנפגעת העבירה בסך של 170,000 ₪, ועונשים נלווים.

15. בנימוקי הערעור על גזר הדין, הצביע המערער על שורה של פסקי דין בהם העונש היה דומה או קל יותר, ושנסיבותיהם, כך לדידו, דומות או אף חמורות יותר. עוד הוסיף, כי בעניין דנן, אין מדובר בקרבת משפחה, שלגביה נקטה הפסיקה בגישה מחמירה; לדידו, "במקרים שעניינם בהכרות מוקדמת על רקע יחסי חברות או שכנות, נקבעו מתחמים והושתו עונשים קלים במידה ניכרת", ומכאן שסטה בית המשפט המחוזי מן המקובל. עוד טוען המערער, כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר קבע את עונשו במרכז של מתחם הענישה, "זאת, שכן לא היה מקום לזקוף לחובתו של המערער את עמידתו על חפותו" ואף "היה מקום לשקול את גילו המתקדם של המערער בעת גזירת העונש". בדיון שהתקיים לפנינו, הודתה באת-כוח המשיבה, כי "אין ספק ואין חולק שהעונש שהושת לא קל, זה עונש מאסר ממושך", אך יחד עם זאת, טענה כי גזר הדין - מנומק היטב, לא החסיר דבר ואינו מצדיק התערבות לקולא.

16. אכן, כפי שצינו באי כוח הצדדים, העונש שנגזר על המערער - חמור הוא; עם זאת, איני סבור שחומרה זו סוטה מן השורה, וכי היא מצדיקה את התערבותנו. זאת, בפרט, בזכרנו את הכלל הנוהג עימנו, שלפיו "אין ערכאת הערעור מתערבת ומשנה גזר דין; רק אם שיקולים מוטעים או פסולים הנחו את הערכאה הדיונית, או אם העונש שנגזר מופרז באופן קיצוני לקולא או לחומרה, רק אז מתערבת ערכאת הערעור על מנת לעשות את התיקון הנחוץ" (ע"פ 8500/22 אביטבול נ' מדינת ישראל (10.7.2023) והאסמכתאות שם; ראו עוד, למשל: ע"פ 3265/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (2.11.2022) (להלן: עניין פלוני)).

17. טענות רבות של המערער בנוגע לגזר הדין, אינן מחוורות; בניגוד לנטען על-ידו, בית המשפט המחוזי ציין במפורש לקולא את גילו המתקדם, הגם שייחס לכך משקל מוגבל. ומן הכיוון ההפוך - בית המשפט המחוזי ציין במפורש כי אינו זוקף לחובתו של המערער את כפירתו באשמה וניהול המשפט, בניגוד

לטענת המערער. עם זאת, לעובדה שגם בדברו האחרון של המערער בבית המשפט המחוזי, כמו בדיון שלפנינו, בחר המערער שלא לקבל אחריות על מעשיו - אכן ניתן משקל.

18. את דעתי על הענישה הראויה במקרים הדומים לנדון דידן, הבעתי זה מכבר בעניין פלוני. סבורני כי יש באמור שם כדי להוליך למסקנה, כי העונש שנגזר על המערער דנן - לא רק שאינו סוטה לחומרה, אלא אף יכול היה להיות חמור יותר. באותה פרשה, בדומה לעניינינו-שלנו, התקיימו בין המערער לבין משפחת המתלוננת קשרי ידידות, ולא קשרי משפחה, ואף שם דובר במעשים חמורים. עם זאת, המעשים שם נעשו בהזדמנות חד-פעמית, ולא מתמשכת, על פני שנים רבות, כבעניינינו; כמו כן, העבירות בעניין פלוני, נעשו בקטינה שהיתה קרובה לגיל 16, בעוד אצלנו מדובר בקטינה רכה בשנים, כאמור - בין גילאי 8-12. על המערער בעניין פלוני, נגזרו 16 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית (תפ"ח 48691-10-20), וערעורו - נדחה. אוסיף ואציין, כי עיון בפסקי דין נוספים שהוזכרו בגזר הדין, מעלה כי אף הם תומכים במסקנה שלפיה העונש שנגזר על המערער - אינו סוטה לחומרה, באופן המצדיק את התערבותנו.

19. משאלו הם פני הדברים, הגם שאין לכחד כי העונש שנגזר על המערער הוא חמור, לא מצאתי כי המקרה שלפנינו בא בגדר אותם מקרים חריגים, המצדיקים את התערבות ערכאת הערעור בגזר הדין. לפיכך, סבורני כי דינו של הערעור על גזר הדין - להידחות גם הוא.

סוף דבר

20. מעשיו החמורים של המערער - מזוועים, נוראיים; הפגיעה המתמשכת - הותירה בנפגעת העבירה את רישומה הקשה. אבקש לחתום בכתב, את שאמרנו לנפגעת העבירה בעל פה, בדיון לפנינו: ראינו את התמודדותך הקשה; נחשפנו לאומץ לבך. נאחל כי ימצאו בך הכוחות, עם כל הקושי, להשתקם ולהמשיך לחיות חיים מלאים.

21. כאמור, הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי - מנומקים היטב, אינם מצדיקים את התערבותנו. אין אלא להצטער, כי גם כשניתנה למערער הזדמנות נוספת להכיר בחטאו ולקבל אחריות על מעשיו הרעים - בחר הוא להחמיצה.

על יסוד האמור, אציע לחברי לדחות את הערעור, על שני חלקיו, ולקיים את הכרעת הדין ואת גזר הדין של בית המשפט המחוזי.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת ר' רונן:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט נעם סולברג.

ניתן היום, י' בסיון התשפ"ד (16.6.2024).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט
